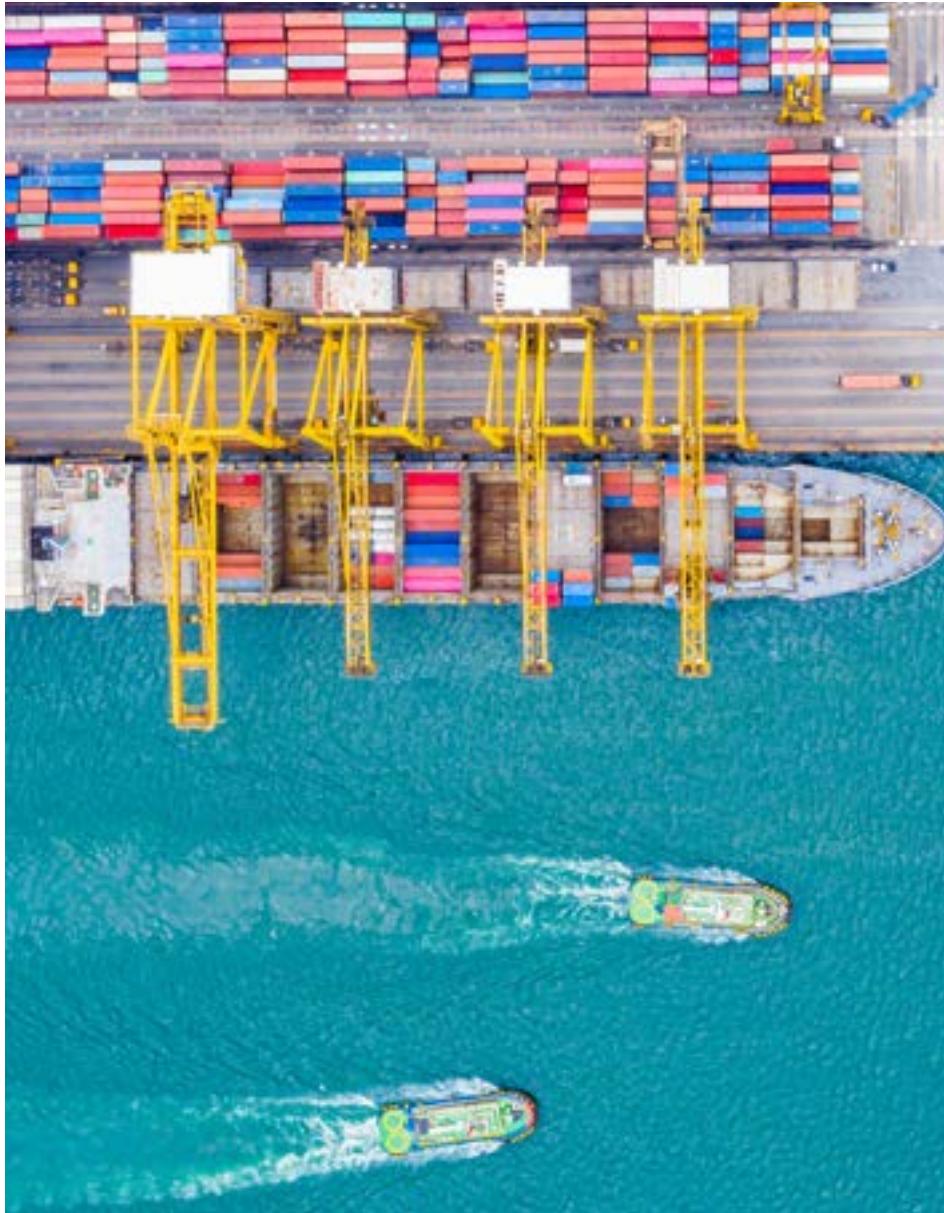

INTERNATIONALE HANDEL EN LOGISTIEK MONITOR

Maart 2023

WERELDHANDEL

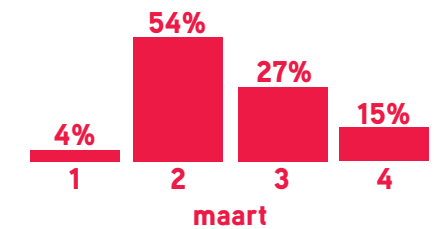
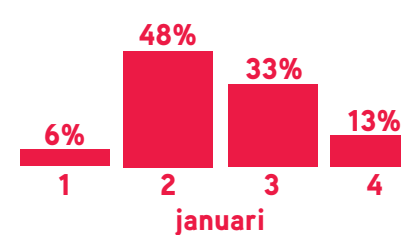
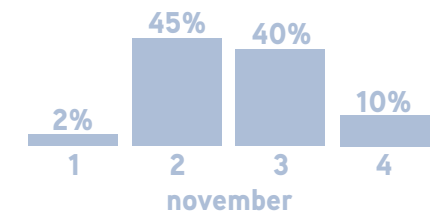
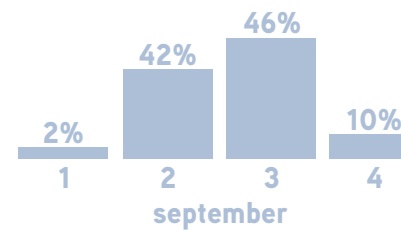
Ontwikkeling wereldhandel voor het bedrijf in de afgelopen maand

(basis: allen)

- 1 Makkelijker
- 2 Onveranderd
- 3 Moeilijker
- 4 Geen opgave

Problemen wereldhandel gelijk aan januari 2023

27% van de ondervraagde bedrijven geeft aan dat de wereldhandel voor hun bedrijf moeilijker verloopt dan een jaar geleden. Een jaar geleden lag dat een stuk hoger en sindsdien is het aandeel geleidelijk gedaald naar het huidige niveau. Ten opzichte van de vorige meting is er geen noemenswaardig verschil.

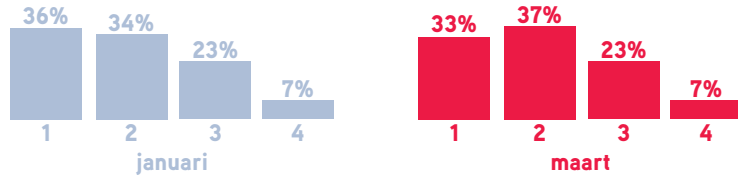

BEDRIJFSECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

Omzetontwikkeling ten opzichte van een jaar geleden

(basis: allen)

- 1 Beter
- 2 Onveranderd
- 3 Slechter
- 4 Geen opgave

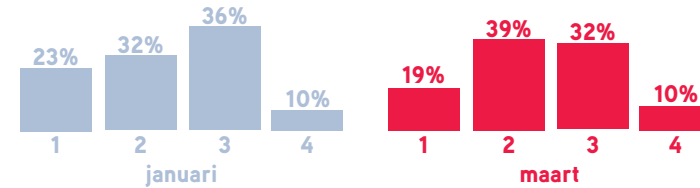
Omzetontwikkeling gelijk aan vorige meting

Een derde van de bedrijven geeft aan dat de omzet beter is dan een jaar geleden en voor bijna een kwart is dat juist slechter. Per saldo (10%) zijn er meer bedrijven met een positieve dan een negatieve omzetontwikkeling. Een jaar geleden lag dat saldo hoger (19%). Ten opzichte van januari 2023 zien we geen noemenswaardige verschillen in resultaten.

Winstontwikkeling ten opzichte van een jaar geleden

(basis: allen)

- 1 Beter
- 2 Onveranderd
- 3 Slechter
- 4 Geen opgave

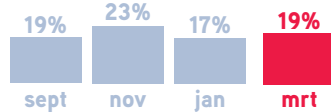

Winstontwikkeling vrij stabiel over het jaar

Bijna een vijfde van de ondervraagde bedrijven geeft aan dat de winst van het bedrijf ten opzichte van vorig jaar is gestegen, maar bij circa een derde is de winst slechter dan een jaar geleden waardoor per saldo het aandeel bedrijven met positieve winstontwikkeling negatief is (-13%). Daarmee is de winstontwikkeling per saldo exact gelijk aan de vorige meting en ook niet wezenlijk anders dan een jaar geleden.

Gemiddelde omzetstijging ten opzichte van een jaar geleden

(basis: omzet is beter dan een jaar geleden)

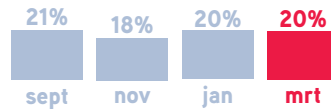

Gemiddelde omzetstijging gelijk

De 33% bedrijven die aangaven dat de omzet was gestegen ten opzichte van vorig jaar geven gemiddeld aan dat de omzet met 19% is gestegen, wat alleen lager is ten opzichte van maart 2022. Ten opzichte van alle andere metingen is er geen wezenlijk verschil.

Gemiddelde omzetzijging ten opzichte van een jaar geleden

(basis: omzet is slechter dan een jaar geleden)

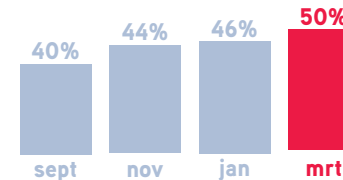

Gemiddelde omzetzijging jaar geleden iets hoger

De 23% bedrijven die aangaven dat de omzet slechter is dan een jaar geleden, geven gemiddeld aan dat het daarbij om een omzetzijging gaat van 20%. Alleen in maart 2022 lag dat gemiddelde wat hoger.

Gemiddelde winststijging ten opzichte van een jaar geleden

(basis: winstgevendheid is beter dan een jaar geleden)

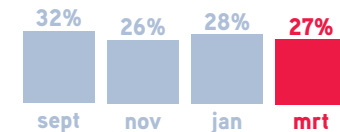

Gemiddelde winststijging hoger dan een jaar geleden

De 19% bedrijven die aangaven dat de winst was gestegen ten opzichte van een jaar geleden geven gemiddeld aan dat het daarbij om een winststijging van 50% gaat, wat niet significant verschilt van de meting in januari 2023. In maart 2022 lag de gemiddelde winststijging wel duidelijk lager.

Gemiddelde winstdaling ten opzichte van een jaar geleden

(basis: winstgevendheid is slechter dan een jaar geleden)

Gemiddelde winstdaling gelijk aan jaar geleden

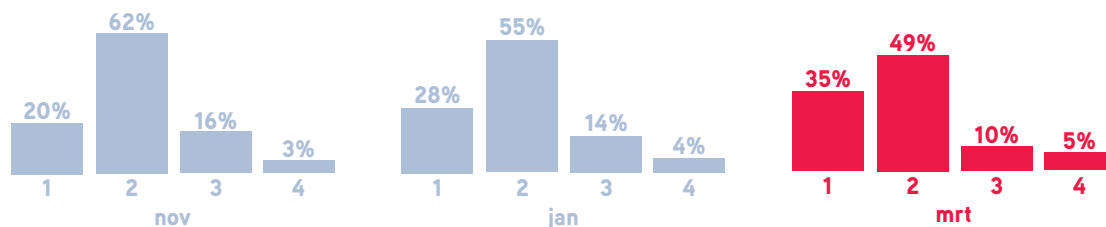
De 32% bedrijven die aangaven dat de winst was gedaald ten opzichte van een jaar geleden geven gemiddeld aan dat het daarbij gaat om een winstdaling van 27%, wat gelijk is aan januari 2023 en ook niet verschilt van maart 2022. Alleen vorig jaar zomer lag de gemiddelde winstdaling wat hoger.

VERSTORINGEN 1/2

Momenteel sprake van verstoringen in de bedrijfsvoering

(basis: allen)

1 Nee
2 In enige mate
3 In sterke mate
4 Geen opgave

Aandeel verstoringen minder

Circa drie op de vijf bedrijven geven aan dat er momenteel sprake is van verstoringen in de bedrijfsvoering. Dat is een verbetering ten opzichte van alle voorgaande metingen en zeker ten opzichte van een jaar geleden.

Acties om effect verstoringen te minimaliseren

(basis: momenteel sprake van verstoringen in de bedrijfsvoering)

Nieuwe markten vaker genoemd als actie

Bedrijven met verstoringen in de bedrijfsvoering proberen het vaakst het effect van verstoringen te minimaliseren met prijsverhogingen. Dat is al sinds het begin van de metingen het geval. Ten opzichte van de vorige meting zien we dat er vaker naar nieuwe markten wordt gezocht. Ten opzichte van een jaar geleden zien we eveneens dat er vaker naar nieuwe markten wordt gezocht, maar ook dat minder bedrijven voorraden aanleggen.

Acties	mrt	mei	juli	sept	nov	jan	mrt
Prijsverhogingen	55%	55%	50%	54%	53%	51%	54%
Nieuwe markten zoeken	28%	26%	24%	26%	23%	29%	39%
Voorraden aanleggen	38%	41%	41%	43%	33%	28%	26%
Overstap nieuwe leveranciers	23%	24%	23%	23%	23%	21%	22%
Nauwere/andere samenwerking/nieuwe spelers	23%	16%	22%	17%	21%	15%	18%
Actief HR beleid	13%	16%	16%	21%	17%	20%	17%
Investeren in digitalisering en IT	11%	15%	15%	17%	17%	18%	16%
Supply chain verleggen	16%	13%	11%	15%	15%	14%	14%
Andere producten verhandelen	12%	10%	9%	12%	10%	13%	11%
Samenwerken met bedrijven uit andere ketens	11%	8%	9%	8%	7%	13%	6%
Robotisering	5%	4%	8%	6%	6%	10%	10%
Scenarioplanning toepassen	10%	11%	10%	8%	11%	9%	8%
Werken met een ad hoc of supply chain crisisteam	9%	8%	8%	6%	7%	4%	4%
Investeren in een ander businessmodel	3%	4%	2%	2%	3%	2%	4%

Verstoringen waarvan sprake is in de bedrijfsvoering

(basis: momenteel sprake van verstoring in de bedrijfsvoering)

Energieprijzen en logistiek minder vaak genoemd

We hebben gezien dat er ten opzichte van de vorige meting minder bedrijven zijn die last hebben van verstoringen. Gevraagd aan de bedrijven die wel last hebben van verstoringen in de bedrijfsvoering van welke verstoringen ze last hebben, zien we dat ten opzichte van de vorige meting hoge energieprijzen/stroomtekort en logistiek minder vaak worden genoemd. Als we een jaar terug kijken, zien we nu meer bedrijven die aangeven te maken te hebben met oplopende personele kosten vast en een afnemende vraag. Ten opzichte van maart 2022 noemen minder bedrijven gebrek aan grondstoffen, logistiek, oorlog(sdreiging), sancties/export controle/dual use, chips tekorten, tekort aan verpakkingsmaterialen en niet kunnen reizen.

Verstoring	juli	sept	nov	jan	mrt
Personeelstekorten/arbeidsmarkt	57%	58%	53%	49%	53%
Oplopende personele kosten vast	32%	37%	36%	42%	42%
Hoge energieprijzen/stroomtekort	49%	58%	53%	54%	40%
Gebrek aan grondstoffen	50%	45%	38%	36%	29%
Onvoorspelbare vraag	24%	25%	23%	28%	25%
Ziekteverzuim	16%	19%	22%	23%	24%
Afnemende vraag	16%	21%	23%	24%	23%
Oplopende personele kosten flexkrachten	21%	20%	18%	20%	20%
Logistiek	36%	40%	35%	28%	17%
Oorlog(sdreiging)	20%	17%	22%	19%	14%
Overheidsmaatregelen in het algemeen	8%	13%	19%	13%	13%
Teruglopende vakkennis binnen bedrijf	11%	12%	16%	14%	10%
Verslechtering betalingsgedrag	14%	15%	12%	14%	10%
Onduidelijke douane-procedures	5%	6%	10%	7%	8%
Sancties/ export controle/dual use	8%	11%	13%	9%	6%
Financiering	5%	8%	8%	7%	6%
Chipstekorten	9%	10%	10%	8%	5%
Te kort aan verpakkingsmaterialen	12%	10%	9%	6%	5%
Explosieve toename vraag	7%	8%	3%	4%	5%
Niet kunnen reizen	4%	7%	3%	3%	3%
Hacking/cybersecurity issues	2%	0%	3%	3%	3%
Overheidsmaatregelen vanwege corona	6%	4%	4%	2%	3%
Natuurrampen	1%	0%	1%	1%	3%
Onbetrouwbare IT systemen	3%	2%	3%	3%	1%
Non tarifaire maatregelen	0%	0%	1%	0%	1%

VERSTORINGEN 2/2

Verstoringen in logistiek

(basis: momenteel sprake van logistieke verstoringen in de bedrijfsvoering)

Bijna alle verstoringen gelijk aan jaar geleden

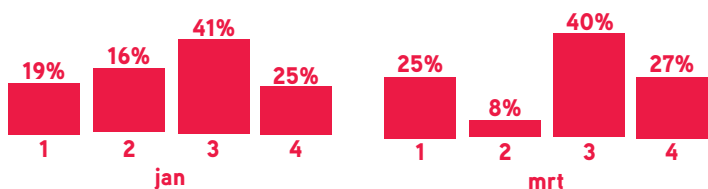
17% van de bedrijven waarbij momenteel sprake is van verstoringen in de bedrijfsvoering geeft aan dat het daarbij (mede) om verstoringen in de logistiek gaat. Ten opzichte van de voorgaande meting zien we dat het aandeel dat issues met rederijen noemt in dit verband is gestegen en daarmee weer statistisch gelijk is aan alle metingen voor januari 2023, waarmee we kunnen concluderen dat januari een atypische resultaat heeft gegeven ten aanzien van de issues met rederijen. Ook het aandeel dat tekort aan verpakkingsmaterialen noemt, is gestegen ten opzichte van de vorige meting. Problematiek met binnenvaart wordt minder vaak genoemd. Ten opzichte van een jaar geleden zien we alleen een significant verschil ten aanzien van beperkte capaciteit lijndiensten luchtvaart, dat in maart 2022 vaker werd genoemd

Verstoring	juli	sept	nov	jan	mrt
Levertijden	58%	61%	59%	65%	65%
Issues rederijen	57%	54%	55%	37%	54%
Weg: chaffeurstekorten, congestie	36%	39%	31%	28%	35%
Tekort aan logistiek personeel	28%	31%	24%	32%	31%
Tekort aan verpakkingsmaterialen	15%	16%	12%	8%	23%
Gebrek aan opslag	12%	19%	20%	23%	19%
Beperkte capaciteit lijndiensten luchtvracht	18%	9%	9%	5%	4%
Problematiek met infrastructuur binnenvaart	4%	7%	5%	5%	0%
Problematiek met kustwerken	3%	3%	5%	5%	0%
Trein: capaciteit, reparaties schade	2%	6%	2%	0%	0%

Meeste impact verstoringen

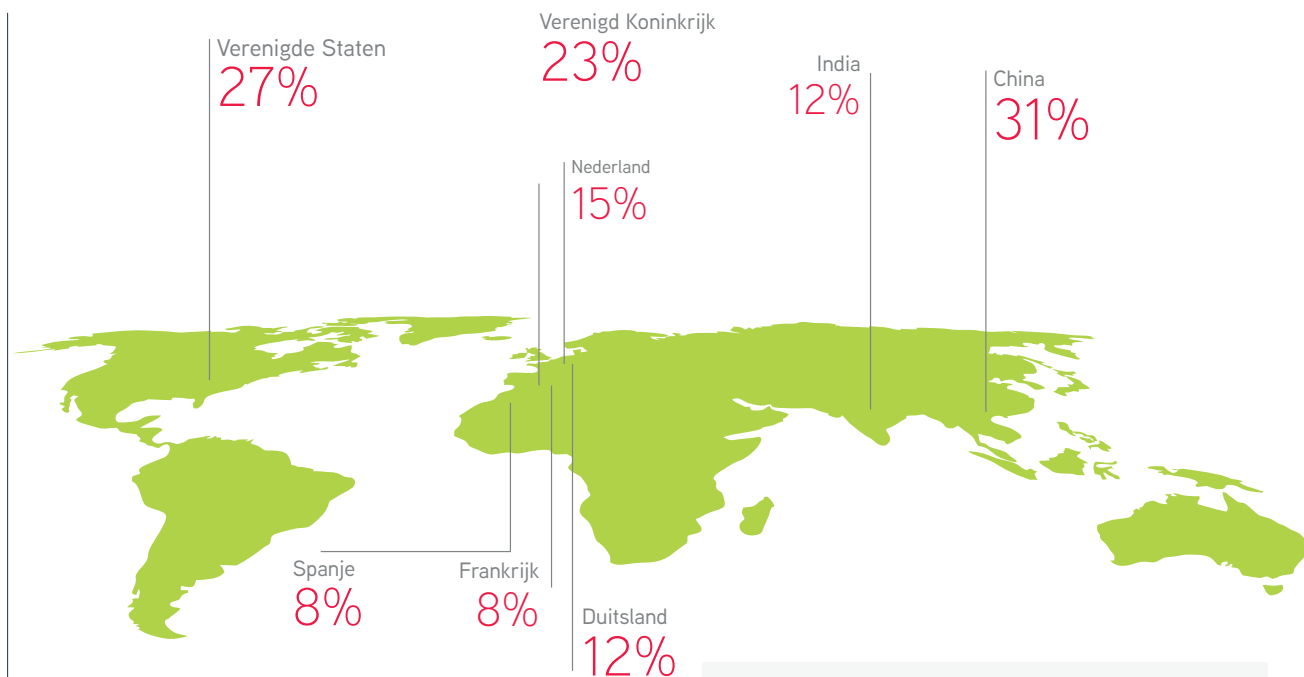
(basis: momenteel sprake van verstoringen)

- 1 Export
- 2 Import
- 3 Beide ongeveer gelijk
- 4 Geen opgave

Impact verstoringen vaker op export dan op import

Volgens 48% van de respondenten van bedrijven die verstoringen ervaren in de bedrijfsvoering hebben de verstoringen impact op de import en in 65% van de gevallen (ook) op de export. Dat verschilt zowel van de vorige meting als die van een jaar geleden, toen import en export veel dicht bij elkaar zaten qua impact.

Top landen met verstoringen goederenstromen

(basis: noemt logistiek als verstoring in de bedrijfsvoering)

Maand	sept	nov	jan	mrt
China	34%	28%	23%	31%
Verenigde Staten	15%	21%	10%	27%
Verenigd Koninkrijk	21%	20%	22%	23%
Nederland	29%	27%	32%	15%
Duitsland	23%	26%	22%	12%
India	3%	6%	2%	12%
Frankrijk	13%	11%	15%	8%
Spanje	9%	5%	10%	8%

Top 5 landen met logistieke verstoringen stabiel

Gevraagd aan bedrijven die logistieke verstoringen noemden als verstoring van de bedrijfsvoering in welke landen ze het meest verstoringen in de goederenstromen ondervonden, levert China op als koploper. Ook zien we de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Nederland en Duitsland weer bovenaan in het rijtje landen staan met verstoringen in de goederenstromen, zoals we dat alle voorgaande metingen ook zagen. Ten opzichte van de vorige meting zien we dat de Verenigde Staten, Australië en Argentinië vaker en Nederland minder vaak worden genoemd. Ten opzichte van een jaar geleden zien we geen wezenlijke verschillen. Voor de zekerheid: onderstaande rangorde heeft uiteraard ook te maken met het aandeel landen waarin en waarmee gehandeld wordt.

VERWACHTE DUUR

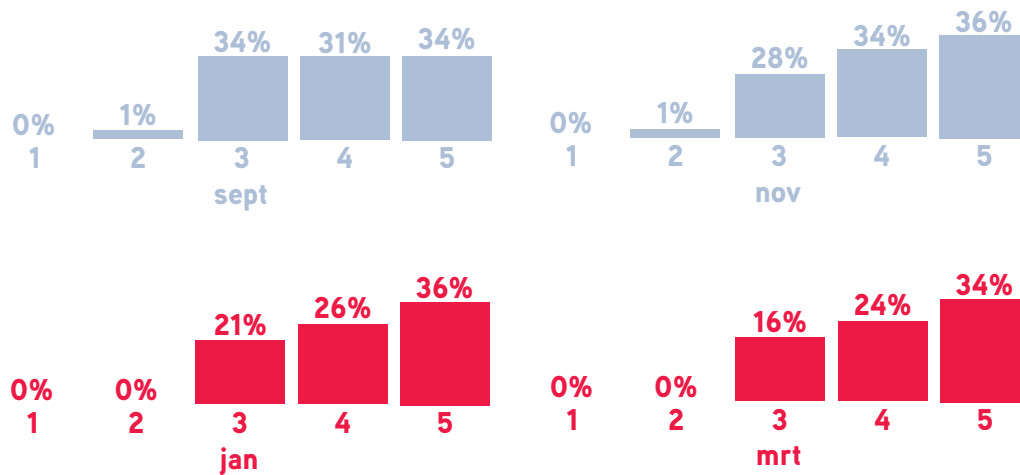
Verwachte duur verstoringen op de bedrijfsvoering

(basis: momenteel sprake van verstoringen op bedrijfsvoering)

- 1 Tot eind 2021
- 2 Tot in 2022
- 3 Tot in 2023
- 4 Tot na 2023
- 5 Geen opgave

Verwachte duur impact schuift verder door na 2024

Net als bij de vorige metingen zien we dat een grote groep geen uitspraak durft te doen over de duur van de impact. Verder zien we dat ten opzichte van januari 2023 het aandeel bedrijven dat denkt dat de verstoringen tot na 2024 gaan duren, is toegenomen en daarmee is de verwachte duur ten opzichte van alle voorgaande metingen verder doorgeschoven.

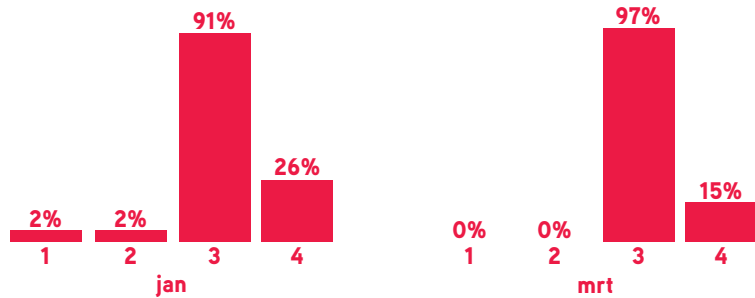

FINANCIËLE GEVOLGEN

Verandering betalingsgedrag afnemers door verstoringen

(basis: verstoringen zijn van invloed op betalingen afnemers)

- 1 Sneller
- 2 Op tijd
- 3 Later
- 4 Niet

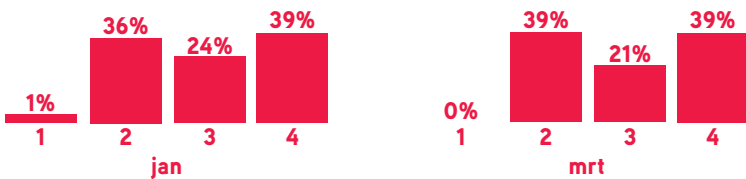
Later betalen blijft veruit meest genoemde effect

Aangezien het betalingseffect per afnemer verschillend kan zijn, konden respondenten meerdere antwoorden kiezen op de vraag welk effect de verstoringen hadden in het betalingsgedrag. Net als in de voorgaande metingen zien we dat in bijna alle gevallen latere betalingen aan de orde zijn. De stijging van het aandeel niet betalende afnemers in januari is weer omgebogen naar het niveau van de metingen daarvoor met uitzondering van maart 2022, toen dat aandeel nog hoger lag. Januari 2023 kunnen we vooralsnog kwalificeren als incidentele uitschieter.

Invloed verstoringen op faillissementen

(basis: momenteel verstoringen in de bedrijfsvoering)

- 1 Positief
- 2 Niet
- 3 Negatief
- 4 Geen opgave

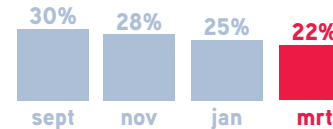

Invloed verstoringen faillissementen gelijk

Van de bijna drie op de vijf bedrijven die aangaven dat er sprake was van verstoringen in de bedrijfsvoering denkt 21% dat de verstoringen een negatieve invloed zullen hebben op faillissementen in de sector, wat neerkomt op een negatieve verwachting bij 12% van het totaal aantal ondervraagde bedrijven. Volgens bijna twee op de vijf bedrijven groep zal het geen invloed hebben en even zo veel kunnen er geen uitspraak over doen. Ten opzichte van de voorgaande metingen zien we geen wezenlijke verschillen.

Geeft aan dat verstoringen invloed hebben op betalingen afnemers

(basis: momenteel sprake van verstoringen in de bedrijfsvoering)

Minder invloed verstoringen op betalingen

22% van de bedrijven waar momenteel sprake is van verstoringen in de bedrijfsvoering geeft aan dat deze verstoringen invloed hebben op betalingen van de afnemers, wat neerkomt op 13% van het totaal aantal bedrijven. Dat is niet wezenlijk anders vergeleken met de vorige meting, maar wel lager dan we in maart 2022 zagen. Vanaf september 2022 zien we het aandeel geleidelijk dalen.

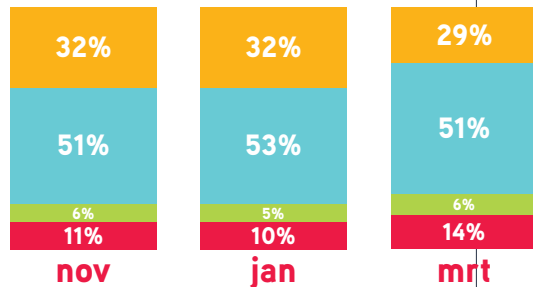

PERSONELE ONTWIKKELINGEN 1/2

Ontwikkeling ziekteverzuim ten opzichte van een jaar geleden

(Basis: allen)

- 1 Toegenomen
- 2 Onveranderd
- 3 Afgenomen
- 4 Geen opgave

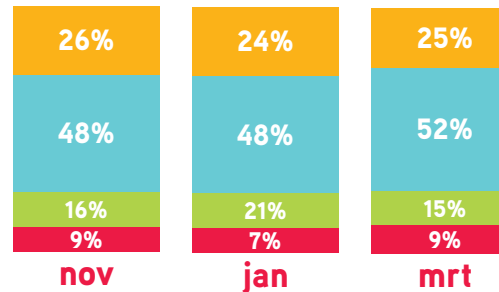
Ziekteverzuim stabiel vanaf mei 2022

Iets meer dan de helft van de bedrijven geeft aan dat het ziekteverzuim ten opzichte van vorig jaar onveranderd is. Bij 29% van de bedrijven ligt het ziekteverzuim wel hoger. Resultaten waren minder goed in maart 2022, omdat toen meer bedrijven aangaven dat het ziekteverzuim was toegenomen ten opzichte van een jaar daarvoor. Alle overige metingen verschillen niet van maart 2023.

Ontwikkeling aantal werknemers ten opzichte van een jaar geleden

(Basis: allen)

- 1 Toegenomen
- 2 Onveranderd
- 3 Afgenomen
- 4 Geen opgave

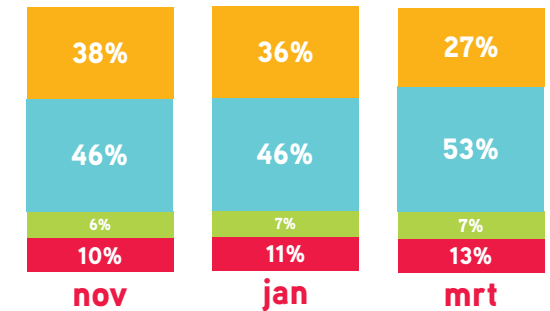
Aantal werknemers gelijk aan jaar geleden

Een kwart van de bedrijven geeft aan dat het aantal werknemers ten opzichte van vorig jaar is toegenomen. Het aandeel bedrijven dat aangeeft dat het aantal werknemers is afgenomen, is kleiner. Voor de meeste bedrijven is het aantal werknemers gelijk gebleven. Ten opzichte van alle voorgaande metingen zien we geen noemenswaardige verschillen op dit punt, behalve dat er in september minder vaak sprake was van een onveranderde situatie ten opzichte van het jaar daarvoor.

Ontwikkeling aantal vacatures ten opzichte van een jaar geleden

(Basis: allen)

- 1 Toegenomen
- 2 Onveranderd
- 3 Afgenomen
- 4 Geen opgave

Toename vacatures afgenomen

Ruim een kwart van de bedrijven heeft momenteel meer vacatures open staan dan een jaar geleden. Een zeer bescheiden aandeel heeft het aantal zien afnemen en iets meer dan de helft van de bedrijven staat er op dit punt hetzelfde voor als een jaar geleden. Ten opzichte van alle voorgaande metingen zien we dat het aandeel bedrijven dat aangeeft dat het aantal vacatures is toegenomen lager is dan we in maart 2023 zien.

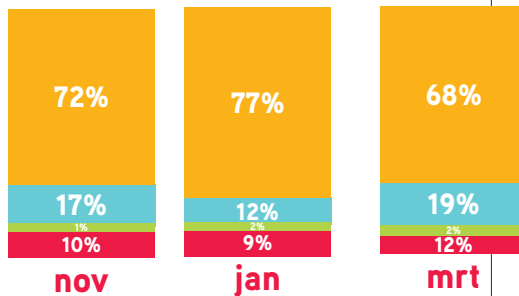

PERSONELE ONTWIKKELINGEN 2/2

Ontwikkeling personele kosten ten opzichte van een jaar geleden

(Basis: allen)

- 1 Toegenomen
- 2 Onveranderd
- 3 Afgenomen
- 4 Geen opgave

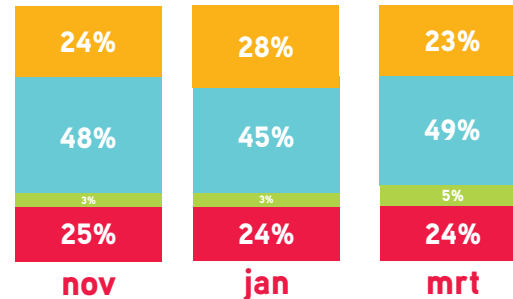
Stijging personele kosten alleen anders in januari

Voor meer dan twee op de drie bedrijven zijn de personele kosten gestegen ten opzichte van een jaar geleden. Alleen in januari 2023 lag dat aandeel wezenlijk hoger.

Ontwikkeling mismatch vraag en aanbod ten opzichte van een jaar geleden

(Basis: allen)

- 1 Toegenomen
- 2 Onveranderd
- 3 Afgenomen
- 4 Geen opgave

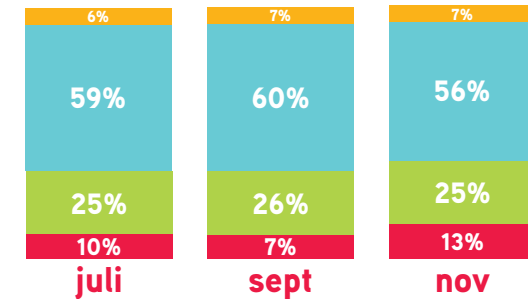
Ontwikkeling mismatch gelijk vanaf november '22

Volgens bijna een kwart van de bedrijven is de mismatch tussen vraag en aanbod momenteel groter dan een jaar geleden. 49% van de bedrijven is van mening dat er op dit punt niets is veranderd. Resultaten verschillen niet met die van de metingen vanaf november 2022. Daarvoor gaven meer bedrijven aan dat de mismatch was toegenomen ten opzichte van een jaar eerder.

Ontwikkeling kwaliteit personeel ten opzichte van een jaar geleden

(Basis: allen)

- 1 Toegenomen
- 2 Onveranderd
- 3 Afgenomen
- 4 Geen opgave

Ontwikkeling kwaliteit personeel onveranderd

Een kwart van de ondervraagde bedrijven geeft aan dat de kwaliteit van het personeel is afgenomen ten opzichte van een jaar geleden en dat zijn er bijna 4x zo veel als bedrijven die een toename van de kwaliteit hebben geconstateerd. Een ruime meerderheid ziet geen verschil in de kwaliteit van het personeel ten opzichte van een jaar geleden. Alle resultaten zijn gelijk aan die van voorgaande metingen.